

AVLIHA

Zabavljivo-šaljiv list.

Dragutin Dežman.

Izbaja po dvakrat na mesec za zdaj, kader bude gotov, in velja do konca avgusta 1 gld., do konca decembra letos 2 gld. Posamezni listi se prodajejo po 14 kr v Ljubljani pri tabakarici pred franciskanskim mostom in pri A. Klemensu na starem trgu, a v Trstu v Ulčarjevej tabakarnici «via della Caserma.»

Pesen o kožuhu.

Dr. Bleiveis.

Mí smo se vpírali, kar smo se mogli,
Da ne izvòlil bi v Trebnjem se Zarnik,
Javno črnili ga ino za ógli,
Da je posebno duhovstvu nevárník;
Da iz njegovih se bati je strun,
Ker bi edíno rad služil trebuhu,
Pésence, kakoršno poje nam Kljun —
Uš nam je vendar ostala v kožuhu!

Zbor.

Pésence, kakoršno poje nam Kljun —
Uš nam je vendar ostala v kožuhu!
Gorjé, možjé!
Gorjé, gorjé!

Svétec.

Ko smo dopise v Ljubljani tesáli,
Kterim smo Cérknico déli na čelo,
Ménil sem: zdaj smo ga res pokopáli,
Vzeli jezika mu ostrega želo,
Ki se nas logikov nič ne bojí,
V mladoslovenskem pokvárjeno dúhu —
Vendar mu priti do živega nij,
Uš nam je zopet ostala v kožuhu!

Zbor.

Vendar mu priti do živega nij,
Uš nam je zopet ostala v kožuhu!
Gorjé, možjé!
Gorjé, gorjé!

Dr. Razlag.

Kobler in Véhovec, dva kandidata,
V Trebnjem sta Zarniku bila na glavi,
In če obá ga na tla ne speháta,
Stál je za njima Potočnik v pripravi;
Skrívno posláli nekteri smo list:
„Zarnik se práži svobodnem sopúhu!“
Zdaj nas bolíta srcé in obíst —
Uš nam je vendar ostala v kožuhu!

Zbor.

Zdaj nas bolíta srcé in obíst —
Uš nam je vendar ostala v kožuhu!
Gorjé, možjé!
Gorjé, gorjé!

Dr. Kosta.

Naj nas zató ne bolijo obísti,
Glav ne povéšajmo, slavni prvaki!
Svetec sofíst je in vsi smo jurísti,
V naših rokáh so poslednji koraki:
Ob rešetánji volítev čez prag
Stráni ga stírajmo k pasjemu kruhu;
V našej večíni je on síromák —
Uš odpodímo, ki nam je v kožuhu!

Zbor.

V našej večíni je on síromák —
Uš odpodímo, ki nam je v kožuhu!
Juhé, možjé!
Juhé, juhé!

Pavliha.

Dobro ste delali, to je gotovo!
Ali Trebánjec je delal še bolje,
Ker glasovanje vam dalo njegovo
Zarnika spet v dobrodejno je olje;
Vendar si zdaj omečíte srcé,
Sméšnemu dajte odpòved napúhu,
Da iz „Slovenije“ nè bi nové
Lezle uši vam po starem kožuhu!

Zbor.

Ako Pavliho vže tudi skrbé
Nove uši nam na starem kožuhu,
Zarés gorjé,
Gorjé, možjé!

Dragutin Dežman.

Komu je neznano moje razglašeno ime? Novine so ga raznesle po nemškem in po slovanskem svetu. Nemškutarji ga blagoslavljajo, Slovenci z njim preklinjajo ter njih matere otroke z njim strašijo. Tujec, kader pride v Ljubljano, vselej najprvo vpraša: kje je Dežman? in še le potem se ozíra po družih imenitnostih staroslavnege mesta. A to dvomno slavo sem drago kupil.

Vredno je torej, da nekoliko izpregovorím o tem tako glasovitém imenu, ki ga je najprvo bil proslavil rajni moj strijc, bogat in pošten ljubljansk trgovec, s katerega novci še zdaj lahko diham jaz ter mnogo družih, ki nikakor niso moje politične vere. Nekteri ime Dežman proizvajajo iz besede „deža“, kübel; a s tem bi me radi samo dražili zaradi nemškega cilindra, brez katerega je svobodoljubnik moje vrste podoben devici brez nedolžnosti; drugi ućé, da je porojeno iz slovenske besede „dež“ in iz nemške „mann (mož)“; vendar tudi to nij res. Stari moj prijatelj Trstenjak, ki živega ne morem videti, trdil je nekđaj, da izvira iz besede: „degmati se“, prepírati se, staroslovenski: „degba“, prepír; a tudi to mi je samo hudobno podtikal in tako meriti hotel na mnoge prepíre, ki sem jih uže imel z njim samim in z drugimi. Zdaj se je mož izpreobrnil in torej tudi pravej resnici na sled prišel. Zalézal je namreč, da se moje ime opíra na hrvatsko in ogersko-slovensko besedo „dežmati“, desetiti, desetino pobirati, „dežma“, desetina, staroslovenski „dižma“, madjarski „dézma“, latinski „decima“. Dežman torej znači „decimatus“. Ako človek presodi, koliko sem uže Slovincem naredil kvare, précej umeje, da bi se jaz bolj po pravici imenoval „decimans“, — človek, ki desetino jemlje; vendar sem uže neskončno vesel, da korenina mojega priimka vsaj nij čisto slovanska.

A bili so nekđaj drugačui časi, kateri so uže minoli. Moje mlado srcé je navdušeno gorélo za mladi slovanski rod. Germanstvo me nij bilo še tako omamilo, kakor me je zdaj, ko pred njegovim, okrog cilindra opletenim, omótnim makom v molitvi klečím. Takrat nijsem strastno zatíral vsega, kar je slovansko, nego mej narodnjaki sem bil prvi narodnjak, — mej navdušenci prvi navdušeneec. Moje mlado srcé je znalo tudi ljubiti, ne samo sovražiti. V razburnem 1848. letu sem dr. Bleiveisa na Dunaji vzdigoval jaz na svoje rame, in v Ljubljano prišedši sem po ogléh nabíjal politične slovenske razglase svojega peresa. V novine „Slovenijo“ sem bil poslal goreč spis: „slava Slavjanom“; delal sem celó slovenske pesni, izmej katerih mi je najbolj žal za tisto o „prokletih grabljah“, ki so me uže tolikokrat iz nje po ustih udarile. Rajši bi dal, sam ne vém kaj, samo da bi je nikoli ne bil spisal. Uredoval sem časi tudi celó „Novice“, katere so mi zdaj tako gnjusne, ako je dr. Bleiveis kam potoval. V prvem deželnem zboru sem bil še mej narodnjaki, s katerimi sem bil takrat žel tudi na Dunaj v državni zbor. Tamkaj sem od sebe pehnil svojega zatiranega brata, katerega sem žel tlačitelju pomagat tlačiti. Najbolj me je srdilo to, ko sem videl, kakí ljudjé so v mojej domovini jéli po konci dvigovati glave. Ker jih nijsem mogel podreti, opómenel sem se Cezarja, ki je rekel, da bi v malej vasici bil rajši prvi nego v Rimu drugi, a jaz sem mej germanskimi valikáši celó rajši zadnji, nego v Ljubljani drugi ali tretji. Zatega delj se je zgodilo po nemškem

prigovoru, da izpod omívanega otroka nijsem izpodcédil samo vode, nego strani sem vrgeel otroka in vodo. Najstrastnejša ljubezen se časi preobrne v najstrastnejše sovraštvo. To se je zgodilo pri meni. Zatorej soper Slovence, svoje brate, delam, da mi kosti pokajo, govorim v deželnem zboru in v mestnem odboru ter po nemškutarskih društvih, katerim prvosédujem, tudi pišem v „Tagblattu“ in po družih novinah; hodim s Brandstetterjem na „verfassungstage“, celó z nemškimi turnarji na Janjce. Mojo ljubezen je povsod najti, kjer nij slovenstva, a moje sovraštvo povsod, kjer je slovenstvo. Svétu res tako oznanjam, kakor bi se boril za edino svobodoljubje; a če sam svojo stvar véstno premislim, vidim, da se v resnici borim samo soper slovenstvo. Torej me slepi narodnjaki tako črté, da so me uže o belem dnevi in v mraku s pestmi in kamenjem na ulicah napadali. Lansko leto so cele mesece pred mojo hišo po noči policaji na straži stali; a poleg vsega tega so mi bila nekolikokrat okna potolčena. Vendar nazlic vsem težavam in preglavicam stanovitno ostanem do konca dnij v tolikej ljubezni do svoje ljubice Germanije, v kolikoršnem sovraštvu do svoje matere Slovenije. Zaničujem ga, kdor me psuje, da sem iznevérnik.

Pavliha.

Te dni sem bil skrivaj prišel v Ljubljano, da bi na svoje oči videl, kako se delajo viharne priprave bližnjim volitvam. Ker se nikakor nijsem drznil stopiti v narodno „Slovenijo“, oblečem svobodoljubno sukno, pokrijem svobodoljubni cilindar, vzamem svobodoljubno palico v svobodoljubno roko, in tako svobodoljubno oblečen obrnem svobodoljubne korake nepoznan v svobodoljubno konstitucijsko društvo. Bila je skrivno seja, in svobodoljubno se je pogovarjalo, kako je treba svobodoljubno podpirati svoje svobodoljubne kandidate a izpodkopovati nesvobodoljubne narodne klerikalce.

Govoril je najprvo Dežman, z gorečim pogledom vzdignovši stisneno pest, rekoč: „svobodoljubna moja gospóda! Nižji duhovniki so pokorni župnikom, župniki vladikam (škofom), a vladike rimskemu papežu; torej svobodni niso! A svobodoljubna stranka nesvobodnih mož ne priporoča; zato mi nikakor ne priporočamo duhovnikov, ker tudi oni nam na korist niti ne pregovarjajo ljudstva niti sami ne volijo!“

Po tem svobodoljubnem govoru smo vsi svobodoljubno zaploskali, in „Tagblatt“ je bil nateknil naočnike ter zapisal vsako svobodoljubno besedo posebe.

Za njim se gane ljubljanski župan, dr. Zupan, z glasom, kakor bi mu beseda ne hotela iti iz grla, in izreče globoko premišljeni govor: „svobodoljubna moja gospóda! Nižji uradniki so pokorni načelniku, načelnik cesarskemu namestniku, cesarski namestnik ministerstvu; torej niti uradniki niso prav za prav svobodni; a če svobodoljubna stranka nesvobodnih mož res tudi z načela ne voli, ona baš zato uradnike vendar sè samega načela voli, ker tudi oni nam na korist delajo in volijo. Kdo se z veseljem in ponosom ne opominja tiste blažene dobe, ko so načelniki pred nekaj leti svoje nižje uradnike z biriči dajali iskati po stanovanjih in goniti jih k volitvam, da so nam prinašali glasove?“

Po tem svobodoljubnem govoru smo zopet vsi gromovito zaploskali, in „Tagblatt“ je bil zapisal besedo za besedo; a njegov urednik Dežman mu srdito reče prečrtati vse, ker modrost ukazuje, da se nekaj pové, nekaj zamolči, kar se je govorilo v skrivnej seji.

Za županom se idealno dvigne trudoljubivi dr. Schaffer in elegantno izpregovori visokonemško besedo rekoč: „svobodoljubna moja gospóda! Svetec je véraj pomagal svobodoljubno zidati svobodoljubno ustavo, katero danes nesvobodoljubno podira; a dr. Bleiveis je po taberjih in v deželnem zboru s krvavim sroem nesvobodoljubno ovilil za združeno Slovenijo, katerej se je potlej za kulisami svobodoljubno posmehoval. Svetec in Bleiveis torej danes nedosledno podirata, kar sta véraj dosledno zidala. Ker svobodoljubna stranka, stojéca na trdnj podlogi decemberske ustave, einahljívih mož z načela ne more voliti, zato ne priporočamo niti Svetca niti dr. Bleiveisa.“

Temu svobodoljubnemu govoru smo zopet vsi svobodoljubno ploskali, da so nas bolele svobodoljubne roke; a svobodoljubni „Tagblatt“ je naglo pisal besedo za besedo.

Za njim se vzdigne raznovrstni urednik novin „Laibacher Zeitung“, in izpregovori besedo notranjega prepričanja, rekoč: „svobodoljubna moja gospóda! Slavni dr. Kljun se je bil dal najprvo izvoliti mej narodno stranko, katerej je ustno in pismeno obétal zvestobo; a premamili je narodnjake z dobro premišljenimi skoki svoje lisičje narave, zaradi česar smo potlej mi po ljubljanskih ulicah šli izgubljat papirje, ki se je na njih čitalo, da je celó kradel stare listine iz arhivov. Ko smo videli, da je od narodnjakov pobegnil, dali smo mu sijajno zaupnico, ker mož nij bil prevartil nas, nego naše nasprotnike; a kdor té prevartil, tak je vselej vreden zaupnice, bodi si kdor koli in kakoršen koli. Dr. Kljun je torej tudi omahljív, ker ga nahajamo vedno tam, kamor ga vleče svoja korist; a če svobodoljubna stranka res omahljívega značaja ne priporoča, ako nij prevartil poprej narodnjakov, ona baš zaradi tega dr. Kljuna vendar živo priporoča Novomeščanom, kakor bi jim edin on mogel zasukniti železnico skozi njih mesto, če tudi vsi dobro vemo, da to je prazna slama, ker dr. Kljun je trdno zavezan s prediljsko železnico, in ker smo slišali da je bajé rekél: mož moje veste je potreben vsakej vladi. Živelo breznačélje!“

Po tem svobodoljubnem govoru smo zopet vsi zaploskali, in „Tagblatt“ je zapisal vsako besedo, a nikdo ga nij ustavljal.

Naposled se oglasim jaz Pavliha, in rečem z besedo izpremenjenega glasa: „svobodoljubna moja gospóda! mi duhovnikov ne volimo, ker niso svobodni, a vendar volimo nesvobodne uradnike ter družimo se, če je treba, celó s policaji, žardarmi in biriči, kajti „quod licet homini liberali, non licet homini clericali.“ Dalje zamétamo zaradi omahljívosti Svetca in dr. Bleiveisa, a še mnogo nestanovitnejšega dr. Kljuna vendar podpiramo, in opravičuje nas tudi tukaj izvrstni prigovor: „quod licet homini liberali, non licet homini clericali.“ Svetca imenujemo očeta sofistike, a sami smo še hujši sofisti, ako je treba, in koristno je to; saj zopet veljá tudi tukaj: „quod licet homini liberali, non licet homini clericali.“ Samo nekaj bi rad zvedel. Kje je namreč meja mej nami in mej narodnjaki? Ali nemamo tudi mi vseh tistih boleznij, katere očítamo nasprotnikom? Če je res, da so nasprotniki grbasti na levem pleči, ali nismo mi grbasti na obeh? Kdo nam torej daje pravico s takimi oblastnimi frazami lica napihovati?

Sredi govora je zvonec zapél, glasovi so jéli mrmrati, gospóda vstajati, in vihar je konec naredil seji, katereja je prej tako zložno tekla.

Nesramna laž je, kar so ti zopet po svetu raztrosili ti grdoglédi paglavci, da je namreč opiránje po novinah meni bilo na strašno kvaro pri novih volitvah. — Logika tako govori: ako bi se Luka ne bil po novinah opral, svet bi še zdaj mislil, da res nij šel rad z Dunaja, če tudi sam najbolj vé, kako se je godilo, ko je bilo treba iti, in ako bi svet mislil, da nij šel z Dunaja rad, potem bi tega misljénja bili tudi njegovi logični volileci, kateri bi ga ne bili zopet izbráli za poslanca, in ako bi ga ne bili zopet izbráli, ne bi z dr. Razlagom imel upanja, v državnem zboru namesto dr. Tomana Slovincem prvakovati, in ako bi ne bilo upanja prvakovati, ne bilo bi niti upanja izmeriti kako novo železnico, kakor je dr. Toman Rudolfovo izmeril, kar je bilo njemu ter mnogim vred na korist. — Logika torej kaže, da mi je opiránje po novinah teknilo, — posebno kar sem z mize omivalnice govoril v „Pavlihi“, kateremu javno izrekam zahvalo, ker mi je vselej tako rad odpíral prostor, katerega sem često potreboval.

Luka Svetec,

novorojesi c. k. deželni poslanec in bodoči soprvák na Dunaji.

Pavliha dr. Tomanu.

Slavni gospod železnocestni doktor! Zeló mi je žal, ker se niste dali zopet izvoliti v deželni zbor. Vašo bradato podobo mi je pan Klíč uže izvrstno „nakreslil;“ a zdaj ne bo de ta veličastna brada niti mojih čitateljev razveseljevala niti Vaše slave širila. Prisiljen sem v prihodnjem listu na prevej strani prvaka Sovana prinesiti namesto Vas. Kak razložek! Vendar Vas nij bilo rabiti; kajti pensionista nikakor svétu ne morem podajati. Kdo se zdaj méní o Benedeku, in kdo se bo de o Vas, ko Vas ne najde na na javnem odru? — Svojo in Vašo izgubo čutéci

Pavliha.

Novovaška dogodba.

Poje se po melodiji: „En utonar od koprolov.“

Poslušajte, o Slovani!
Kaj Pavliha vam oznani,
Kar se ón dan je godilo,
Rod slovenski sramotilo.

Doktor Srnce, doktor Radaj,
— Bog ja z milostjo obkládaj! —
Šla iz svojega sta dvora,
Ven iz mesta Maribóra.

Htela sta k volilcem iti,
Mirno z njimi govoriti;
A na naglem se razglasi:
„Boj vas čaka v Novej vási!“

Torej h komisarju gresta,
V Bistrici mu vse povesta:
„Korber! to in to se čuje,
Boj se nama prerokuje.“

Komisár se obotavlja,
Vendar se na pot odpravlja,
In na poti ja doíde,
V Novo vas mej njima pride.

Tam jih delavci so zbrani
Glédali grdó po strani;
Sorščak čresnjevski priteče,
Komisarju jezen reče:

„Ali v trdnej sobi skrito,
Ali bode se očito,
Glásno in pred javnim svetom
Pogovárjalo tu s kmetom?“

Komisár mu odgovarja:
„Nič ne delajte viharja!
Kdor poslanca smé voliti,
More tudi k shodu priti.“

Sorščak se nazaj povrne,
K njemu se na hitrem zgrne
Delavcev do šestdeseti,
Ki so v fabriki najeti.

Sterenberger, némška zgaga,
Ki pravica nij mu draga,
On, ki fabrika njegova,
Kričati začnè iz nova.

Vstane hudo pretepánje,
S koli, s kládívi mahánje;
Nemci so Slovence bíli,
Vse na tla jih pogazíli.

Komisár nogé raztégnil,
Ter junaški je pobégnil;
Mirno sta žandarja stala,
In pretèp ogledovála.

Tako Nemci so divjáli,
Po Slovencih udriháli!
Če pogledaš pa v novine,
Malokjé o tem se zine.

A Slovén če pest privzdigne,
Ali če z maznoem migne,
Krik nastane po vsem svéti,
Da barbarji smo prokléti.

Pri vinu v Ročinji.

Baron Pino. Ako me goriški Slovenci izberó v deželni zbor, hočem se s hvaležnosti njihovega jezika tako príležno učiti, da bodem celó počasi kake vrstíce čítati znal.

Marušič. Niti vam tega nij treba. Jaz, Bensa, Kofól. Mi trije! Kar priporočimo, to bode veljalo po deželi in pri duhovščini. Potem je na naši strani tudi škofov služabnik, kateremu edinemu se je zahvaliti, da dr. Lavrič

nij zmogel pri zadnjih volitvah. Torej: jaz, Bensa, Kofól in škofov služabnik. Mi štirje! Pojdite malo po hribih, in skrbite, da se bode našim hribovcem prepevala prava pesen, na pr. o tistem „vandravóku“ ali kaj takega, in potem Vam pojdejo vsi v past.

Adjunkt Tušar. Ali Tonkli, Tonkli, ki je ves, kakoršen je Lavrič! Ako bode izvoljen, go-pod baron! vedno Vas bode mučil z interpelacijami, katerim bi trebalo Vam po slovenski odgovarjati. Koliko dražega časa bi zaradi tega po nepotrebem izgubili Vi in Vaš učitelj!

Baron Pino. Kaj Tonkli! O njem raztrosimo, da je soper prediljsko železnico, in ves Tolmin ga pepustí.

Adj. Tušar. Koze so ga v deželni zbor spravile, železnice naj ga iz njega! Tudi jaz imam upanje v zbor priti, posebno če mi pomore Winkler in „tolminski bog!“

Marušič (zapoje). Zdaj povzdignimo vsi čaše,
Trečimo, da zadoni!

Omivalnica g. Marušiča.

To nikakor nij mogoče, kar „Pavliha“ tukaj pripoveduje. Ves ta dan sem bil jaz v Gorici, in sicer ob 9. uri sem maševal, od 10¹/₂ — 12 nekaterim Antonom za god čestital, po obedu v čitalnici novine čital, ob 6. uri sem bil pri sv. Antonu pri blagoslovu ter potlej sem se izprehajal. Tega torej nikakor nij razumeti, ako nij kdo mojih političnih nasprotnikov náse del moje obleke ter na obraz nateknil lica mojega rojstva.

Marušič.

Slovenija dr. Zarniku.

Ljubi moj sin! Če te je razžalilo prvaštvo, ne pozabi, da te nijsem razžalila niti jaz niti moj narod, kateri ti je pokazal svojo ljubezen s tem, ker te je tako sijajno izvolil za svojega zastopnika, če tudi so mu od vseh stranij grozovito branili. Pómni še to, da vsaka stvar na svetu mine. Tako nosijo tudi zdANJI ljubljanski prvaki zažgano znamenje minljivosti, kakor cesarski konj na stegnu.

Tvoja mati.

Pavliha o volitvah.

Srbske pripovedke govore o starcu, kateremu se je levo oko smijalo, desno jokalo. Enako se „Pavlihi“ eno oko smeje zaradi narodne in Zarnikove zmage pri volitvah, drugo se mu baš zaradi tega solzi.

Dva dr. Tušarja.

Prvi Tušar, izvrsten jezikoslovec, na goriškej gimnaziji profesor slovenskega jezika, sloví posebno zaradi tega, ker je najprvi na svetu mej vsemi nčenjáki zalezal, da beseda „zajutrekováti“ izvira iz nemškega „scitel trkati“, za katero iznajdba so ga potem na Dunaji tudi za doktorja naredili; drugi Tušar, c. k. adjunkt v Tolminu, posebno sloví zaradi tega, da razen razglasov o tolminskem taborju, katere je njegova doktorska roka z blatom mazala, do zdaj nikdo na svetu o njem nič nij védel, dokler se nij oglasil, da bi v goriškem deželnem zboru ne zaničeval po 5 gid. plače na dan.

Zbornica dr. Tomanu.

Zakáj se zopet nijsi dal voliti?
Železnice nerojenih roj,
Katero bode treba odobriti,
Vzdihuje brídsko za tebjó!

Iz Hrvatske.

Baron Rauch, vprašan, kako je to, da je prezrli slavnega Strosmajerja Hrvatom v Zagreb za vladiko postavil vsemu svetu neznanega Mihajlovića, odgovori: to sem vam storil v kazen zato, ker ste tako voljno vrat uklonili pod madjarski jarem. Takih kaznij vas je uže več zadelo iz moje roke in še vam se jih je nadejati.

Listnica. Gosp. C. Morete si misliti, kako zelo težko pričakujemo Vašega odgovora, torej prosimo, kar je najhitreje mogoče. — Gosp. Jak. Teuš v Mitrovici. Vaše pismo, a drugzega nič, prejeli smo še le te dni, ker ste ga bili adresovali v Ljubljano, od koder je k nam prišlo. — Gosp. prof. Kod . . . Ali ste čítali, kaj so prvaki delali dr. Zarniku pri volitvah? More li naše vrte list molčati o tacem početju, ali celó odobravati ga?